

FILIP DRAGOVIĆ*

Krijumčarenje osoba – snažan aspekt međunarodnog organiziranog kriminaliteta

Sažetak

U suvremenom globalnom kontekstu krijumčarenje osoba i nezakonite migracije ozbiljan su izazov, kako za međunarodnu zajednicu tako i za državnu razinu, ugrožavajući sigurnost, ljudska prava i stabilnost društava diljem svijeta. Migracije su danas potaknute ekonomskim razlozima, političkim nestabilnostima, sukobima ili prirodnim katastrofama u zemljama podrijetla te, u nedostatku legalnih mogućnosti, mnogi migranti plaćaju kriminalnim organiziranim skupinama da bi stigli u zemlje odredišta. Nakon sve restriktivnijih uvjeta za legalne migracije, statistički pokazatelji upućuju na porast kaznenih djela krijumčarenja osoba, kao i na pojačane napore ugroženih zemalja u suprotstavljanju toj pojavi, kako na nacionalnom tako i međunarodnom planu. Krijumčarenje osoba danas predstavlja opasnu kriminalnu aktivnost prebacivanja osoba preko državnih granica radi ostvarivanja financijske dobiti ili zlostavljanja, ali i zloupotrebe migranata. Cilj rada jest prikazati tendencije u kretanju krijumčara korištenjem analize podataka.

Ključne riječi: krijumčarenje osoba, nezakonite migracije, migracije, međunarodna sigurnost.

1. SIGURNOSNI IZAZOVI S ASPEKTA MIGRACIJA

Posljednjih 20 godina došlo je do znatnog povećanja migracija stanovništva na globalnoj razini (IOM, 2019, 2000). Globalizacija tržišta, mogućnost putovanja i poslovanja diljem svijeta otvorili su vrata tako velikom kretanju stanovništva i zasigurno pridonijeli ekonomskom prosperitetu pojedinaca, ali i samih društava bilo u zemlji primateljici ili zemljama podrijetla (Dragović, 2020). Nažalost, globalno pogoršanje stanja sigurnosti na određenim područjima svijeta, izraženo ratnim sukobima, terorističkim djelovanjem ili narušavanjem vladavine prava, u mnogim je zemljama prouzročilo mnogo prisilnih migracija koje se očituju u izbjegličkim krizama većeg ili manjeg opsega (Tadić, Dragović, Tadić, 2016). Ujedno, loši ekonomski i sigurnosni uvjeti prouzročili su da se mnogi pokušavaju prebaciti u razvijene zemlje kako bi pronašli posao, ali velik dio zloupotrebljava mehanizme međunarodne pravne pomoći u tim zemljama.

U posljednje vrijeme policijske agencije bilježe da su se organizirane kriminalne skupine znatno uključile u krijumčarenje ljudi i trgovanje ljudima, čime je tragedija izbjeglica dobila još jednu neželjenu dimenziju. S druge strane, ne može se izbjeći činjenica radikalizacije dijela stanovništva i političkih stranaka u zapadnim zemljama, gdje migracije postaju jedno od glavnih pitanja u političkom eteru (Bartoszewicz, 2016). Neupitna je činjenica da su migracije danas jedno od glavnih pitanja u mnogim političkim debatama Europske unije, ali i drugih

* dr. sc. Filip Dragović, Institut za sigurnosne politike, Zagreb, Hrvatska.

zapadnih zemalja, posebno u SAD-u (Dragović, 2020) i Australiji. Evidentno je da sve više političkih stranaka, ali i političara, u posljednjih nekoliko godina vrlo otvoreno javno iznosi stavove o potrebi zaustavljanja nezakonitih migracija i drugačijeg vođenja migracijskih politika. Iako je evidentna potreba za radnom snagom u zemljama Europske unije, postavlja se pitanje popunjavaju li migranti koji su došli nezakonito na teritorij europskih zemalja tržište rada ili države dodatno troše velika sredstva na omogućavanje prava nezakonitim migrantima koji zatraže azil i ne ulaze na tržište rada. Zabrinjava i činjenica što je evidentirano uključivanje migranata u kriminalne aktivnosti, kao i u činjenje terorističkih djela. Upravo nepostojanje jasnih i identičnih politika u svim zemljama Europske unije djelomično i potiče dolazak nezakonitih migranata.

Vidljivo je da su i razvijene zemlje izvan Europske unije, poput Velike Britanije, Kanade, Australije, SAD-a i Novog Zelanda, gotovo onemogućile legalne dolaske te nezakonitim migrantima znatno otežale pristup sustavu azila. No neprestano povećanje nezakonitih migranata na njihovim granicama upućuje na to da i dalje nije pronađen odgovarajući odgovor na današnja kretanja stanovništva. Države članice Europske unije, Kanada, Australija i SAD glavne su ciljne zemlje migranata iz svih dijelova svijeta. Kanada i Australija odvojene su prirodnim barijerama, dok SAD ima pritisak migranata iz Južne Amerike preko Meksika. Europske zemlje tako ostaju glavni cilj kopnenim ili morskim putem preko Mediterana za sve migrante iz Afrike i Azije. Upravo je taj dio svijeta izložen raznim sukobima i siromaštvu te je očekivano da će pritisak sve više rasti. Naime, odlazak s tih područja u prekomorske zemlje gotovo je nemoguć (osim onima koji te države same izaberu raznim programima, a uglavnom su to visokoobrazovane obitelji s malom djecom ili stručnjaci u traženim zanimanjima), tako da europske zemlje nose velik teret. Zbog velike nesigurnosti u zemljama na istoku i jugu Europske unije nema naznaka smirivanja stanja – naprotiv nastavlja se priljev migranata te se otvaraju i nove rute. Jedan od posljednjih jest znatno povećanje dolazaka na grčki otok Gavdos sa 70 stanovnika, gdje je u mjesec dana stiglo oko 600 migranata. U nekoliko slučajeva Obalna straža Grčke utvrdila je da su put iz Libije do otoka platili 5000 dolara po osobi.

Činjenica od koje se danas ne može pobjeći jest da se postojeće migracije ne mogu uspoređivati s onima iz prošlog stoljeća ili prije jer su bile potpuno drukčije okolnosti – migranti, u pravilu, nisu tražili međunarodnu pomoć, nego posao, prihvaćali su vrijednosti društva u koje su došli i stvarali nove vrijednosti u novim sredinama. Nadalje, bogate zemlje, unatoč izjavama o poštovanju ljudskih prava i međunarodnih konvencija, očito više ne žele primati migrante koji nezakonito masovno dolaze na njihov teritorij pa mnogi političari zagovaraju zaustavljanje dolaska migranata (kako u SAD-u tako i u Europi). Donekle je tragično da nakon Konvencije o izbjeglicama iz 1951., donesene kako bi se riješila pitanja izbjeglica u II. svjetskom ratu, nije donesen obvezujući dokument na globalnoj razini koji bi uvažio promjene koje su se dogodile u svijetu pa se može postaviti pitanje o potpunoj primjenjivosti Konvencije u današnjem svijetu.

Pokušaji Generalne skupštine UN-a da potakne globalni odgovor na pitanja migracija (na sastanku koji je prvi put održan 2016.) rezultirali su Rezolucijom Generalne skupštine Ujedinjenih naroda, kada je usvojena Deklaracija o izbjeglicama i migrantima 2016.,¹ a poslije usvojen neobvezujući Globalni dogovor za sigurne i zakonite migracije 2019.² i dalje ne daje očekivane rezultate. Naprotiv, nezakonite migracije diljem svijeta u velikom su porastu. Iako su mnogi politički akteri u zapadnim zemljama bili dosta negativni prema navedenom

¹ New York Declaration for Refugees and Migrants.

² Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration.

Globalnom dogovoru, on u preambuli potvrđuje suvereno pravo država da utvrde svoju nacionalnu migracijsku politiku i upravljaju migracijama unutar svoje nadležnosti, u skladu s međunarodnim pravom. Iako je dokument neobvezujući i nema pravnu snagu na međunarodnoj razini, zasigurno je državama omogućio da pokušaju pronaći održiva rješenja (Dragović, Mikac, 2017). Nažalost, nejasne migracijske politike, različite procedure, kao i poruke osoba iz političkog spektra o migracijama diljem svijeta stvaraju nove izazove bez pravih rješenja.

U Okviru za suradnju Globalnog dogovora određena su 23 cilja, gdje se ciljevi 9, 10 i 11 odnose na potrebu preveniranja i suzbijanja trgovine ljudima i krijumčarenja ljudi te integrirano, sigurno i koordinirano upravljanje granicama. Naravno, kao i u svim sličnim dokumentima koji imaju globalan pristup, uvijek je moguće pronaći rečenicu koja u određenom kontekstu može imati drugačije značenje. Nažalost, činjenice upućuju na to da ti pokušaji na globalnoj razini nisu donijeli prihvatljive rezultate pa je sve više osoba koje nezakonito prelaze granice te na putovanju koriste usluge krijumčara migranata i organiziranih kriminalnih skupina.

Tijekom povijesti migracije stanovništva bile su manje ili više globalna pojava, a diljem svijeta odvijaju se i danas uz razliku što danas razvijene zemlje legalno primaju samo mali broj migranata. Nadalje, mnoge države danas ne kontroliraju svoj teritorij, brojni sukobi utječu na raseljavanje, a nepostojanje demokratskih standarda i siromaštvo potiču ljude na traženje boljih egzistencijalnih rješenja, nerijetko ih dovodeći u situacije opasne za život. Broj smrtno stradalih,³ kao i onih koji su, zbog različitih razloga, napustili svoje domove upozorava na hitnu potrebu globalnog djelovanja, gdje države moraju ispunjavati obveze iz nacionalnog i međunarodnog prava te uspostaviti učinkovite sustave kontrole granica u svim područjima djelovanja i vraćati osobe koje ne ispunjavaju uvjete za prelazak granica i boravak u ciljnim zemljama. Ako se problem migracija ne riješi na njihovu izvoru uspostavljanjem jasnih pravila i unapređivanjem životnih uvjeta u tim zemljama, zapadne zemlje suočit će se s još većim priljevom migranata putem sve snažnijih kanala organiziranog krijumčarenja osoba na svojim granicama koje će biti gotovo nemoguće zaustaviti. U tom smjeru potrebno je potpuno redefinirati pristup migracijama na globalnoj razini, i to snažnijom suradnjom sa zemljama izvora migracija, što se u današnjem globalnom svijetu čini nemogućim.

Posljednjih nekoliko godina migracijama ide u prilog tehnološki i prometni razvoj radi poboljšane komunikacije i bržeg dolaska do odredišta. Sve navedeno, kao i sve teže legalno useljavanje u zapadne zemlje u posljednje vrijeme potaknulo je snažnije uključivanje raznih kriminalnih organizacija u krijumčarenje i trgovinu ljudima. Nažalost, nema točnih podataka o profitu kriminalnih organizacija na tom području te se on može samo pretpostaviti na temelju raznih izvještaja.

Tako je UNODC (Ured Ujedinjenih naroda nadležan za drogu i kriminal) objavio podatak o 6,75 milijardi dolara godišnjeg profita kriminalnih organizacija od krijumčarenja ljudi u SAD-u i Europi.⁴ Europol i Interpol u zajedničkom su izvješću naveli da je 2015. zarada krijumčara ljudima bila između 5 i 6 milijardi USD⁵ te je među najskupljim rutama navedena ona iz Turske u Italiju, gdje migranti moraju platiti od 6000 do 12.000 eura po osobi.⁶

³ Prema podacima IOM-a (Međunarodne organizacije za migracije) od 2014. do ožujka 2024. u svijetu je smrtno stradalo 63.858 migranata, od kojih 22.954 u centralnom Mediteranu.

⁴ UNODC – United Nation Office on Drugs and Crime.

⁵ Migrant Smuggling Networks, Joint Europol-INTERPOL Report, Executive Summary, May 2016.

⁶ Europol (2022), European Migrant Smuggling Centre - 6th Annual Report, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Pojedini autori istaknuli su da je 2015., kada je golem broj migranata iz Turske krenuo prema Europi, samo u ljetnim mjesecima zarada krijumčarskih skupina bila 200 milijuna eura (Collett, 2015). Na temelju navedenog može se zaključiti da je krijumčarenje ljudi danas jedno od „najprofita-bilnijih“ oblika organiziranog kriminaliteta u svijetu. Također, procjene predstavnika Teksasa (koji je jedna od najugroženijih država SAD-a kada je o krijumčarenju ljudi riječ) jesu da meksički karteli samo na granici Meksika i Teksasa krijumčarenjem ljudi zarade 13 milijardi dolara godišnje, dok kazne za takva djela nisu dovoljne.⁷

Temeljno pitanje jest kako uskladiti nacionalne zahtjeve za migracijama s velikim nekontroliranim priljevom migranata putem krijumčarskih lanaca koji uvelike zloupotrebljavaju sustav azila i time dodatno narušavaju uspostavljene sustave migracija. Također, nameću se pitanja koliko migranata određena država može primiti i omogućiti im dostojan život, kako udaljiti one koji ne ispunjavaju uvjete za ulazak i boravak na određenom teritoriju te promišljati o tome što napraviti ako se pokrenu milijuni stanovnika zbog klimatskih promjena, ratova, nefunkcionalnih država ili nekih drugih sigurnosnih poremećaja. Čini se da trenutačno nema odgovora na to.

Posljednjih je godina temeljna karakteristika nezakonitih migracija to što migranti ne posjeduju ili ne žele dati dokumente o identitetu, čime otežavaju postupak utvrđivanja prava na međunarodnu zaštitu, a i institucijama otežavaju vraćanje u matičnu državu ili sigurnu zemlju na temelju readmisijskih ugovora ako im se ne odobri međunarodna zaštita. Prije 15-ak godina takvo što bilo je nemoguće, policija je kažnjavala nezakonit prelazak granice i bez utvrđenog identiteta nije bilo moguće ostvariti sva prava, dok su se postojeći ugovori o readmisiji nezakonitih migranata uglavnom provodili. Međutim, danas je situacija potpuno drugačija – ti se ugovori rijetko primjenjuju te je vraćanje migranata u zemlje podrijetla gotovo nemoguće (odbijanje države da primi svoje državljane, nemogućnost utvrđivanja stvarnog državljanstva, ratni sukobi u zemljama podrijetla i sl.). Imajući to u vidu, iznimno je zahtjevno od tranzitnih zemalja tražiti ponovni prihvat migranata nakon što nezakonito prijeđu granicu.

Svaki sigurnosni izazov koji nije pravodobno prepoznat pa nisu poduzete odgovarajuće mjere radi suzbijanja tog izazova ozbiljna je prijetnja stanju sigurnosti, a u većem opsegu može predstavljati i destabilizaciju države na čijem se teritoriju događa, kao i onih susjednih. Ako se u rješavanje pitanja krijumčarenja i trgovine ljudima učinkovitije ne uključe države i međunarodna zajednica, pretpostavka je da će sigurnosni izazovi biti sve veći.

2. PRAVNI OKVIR ZA SUZBIJANJE KRIJUMČARENJA OSOBA

Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta, uz Protokol za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje krijumčarenja ljudi, posebice žena i djece te Protokol protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom – kojima se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnoga organiziranog kriminaliteta,⁸ sastavljeni u New Yorku 15. studenoga 2000., a koje je Republika Hrvatska potpisala 12. prosinca 2000. u Palermu – najvažniji su dokumenti Ujedinjenih naroda kojima se regulira krijumčarenje osoba u kontekstu suzbijanja međunarodnog organiziranog kriminaliteta na svjetskoj razini. U preambuli Protokola ističe se da ne postoji univerzalni međunarodni instrument za suzbijanje te pojave, kao i potreba sveobuhvatnog međunarodnog pristupa koji bi zemljama potpisnicama⁹ trebao pomoći u borbi protiv takvog oblika međunarodnog i nacionalnog kriminaliteta.

⁷ Texas House of Representatives, Committee Report (Substituted) Border Security, 10. 3. 2023.

⁸ Međunarodni ugovori; Narodne novine 14/2002.

⁹ Riječ je o 192 zemlje potpisnice na dan 20. 2. 2024.; dostupno na:

<https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro/UNTOC.html>; učitano 18. 2. 2024.

Donošenje dvaju protokola koji čine sastavni dio Konvencije UN-a protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta, a odnose se na područje krijumčarenja migranata, dovoljno govori o tome kako je to područje kriminaliteta postalo globalno i visokoorganizirano te predstavlja prijetnju u svim krajevima svijeta. U preambuli Protokola za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje krijumčarenja ljudi, posebice žena i djece,¹⁰ države stranke uz ostalo izjavljuju:

- da učinkovito djelovanje u borbi protiv krijumčarenja osoba, posebice žena i djece, traži sveobuhvatan međunarodni pristup u državama podrijetla, tranzita i odredišta, koji uključuje mjere za sprječavanje takvog krijumčarenja, za kažnjavanje krijumčara i zaštitu žrtava takvog krijumčarenja, uključujući zaštitu njihovih međunarodno priznatih ljudskih prava
- usprkos postojanju raznih međunarodnih instrumenata koji sadrže pravila i praktične mjere za borbu protiv izrabljivanja osoba, osobito žena i djece, ne postoji univerzalni instrument koji bi se bavio svim aspektima krijumčarenja osoba.

U Protokolu protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom¹¹ u preambuli se, uz ostalo, navodi zabrinutost zbog znatnoga povećanja aktivnosti organiziranih zločinačkih organizacija u krijumčarenju migranata i drugih kriminalnih aktivnosti povezanih s time, navedenih u tom Protokolu, koje nanose veliku štetu državama u kojima takve skupine djeluju. Najvažniji doprinos tih protokola jasno je definiranje krijumčarenja osoba i davanje obveze državama strankama da u svom kaznenom zakonodavstvu jasno inkriminiraju kazneno djelo krijumčarenja migranata.

Republika Hrvatska u svoje je nacionalno zakonodavstvo implementirala kaznena djela povezana s krijumčarenjem osoba (Božić, 2015) koja su usklađena s Konvencijom UN-a i njezinim protokolima, kao i s europskim relevantnim zakonodavstvom u smislu opisa djela i njegovih sankcija, dok je samo djelo definirano kako slijedi:

<i>Protuzakonito ulaženje, kretanje i boravak u Republici Hrvatskoj, članak 326. KZ-a</i>
(1) Tko jednoj ili više osoba koje nisu državljani Republike Hrvatske iz koristoljublja omogućiti ili pomoćne nedozvoljeno ući, kretati se ili boraviti u Republici Hrvatskoj, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.
(2) Ako je pri počinjenju kaznenog djela iz stavka 1. ovoga članka doveden u opasnost život ili tijelo osobe koja nedozvoljeno ulazi, kreće se ili boravi u Republici Hrvatskoj ili je s njom postupano na nečovječan ili ponižavajući način, ili je djelo počinila službena osoba u obavljanju službene dužnosti, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.
(3) Za pokušaj kaznenog djela iz stavka 1. ovoga članka počinitelj će se kazniti.

Tablica 1: Članak 326. Kaznenog zakona

Pravni akti na području Europske unije koji reguliraju to područje jesu Direktiva Vijeća 2002/90/EZ od 28. studenoga 2002. o definiranju olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka, donesena na inicijativu Francuske,¹² kao i Okvirna odluka Vijeća 2002/946/PUP od 28. studenoga 2002. o jačanju kaznenopravnog okvira za sprečavanje pomaganja neovlaštenog ulaska, ulaska tranzita i boravka.¹³ Vidljivo je da su navedeni pravni akti zastarjeli te je izrađen

¹⁰ Protokol za sprječavanje, suzbijanje i kažnjavanje krijumčarenja ljudi, posebice žena i djece, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta, Međunarodni ugovori; Narodne novine 14/2002.

¹¹ Protokol protiv krijumčarenja migranata kopnom, morem i zrakom, kojim se dopunjuje Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta; Međunarodni ugovori; Narodne novine 14/2002.

¹² Direktiva Vijeća 2002/90/EZ od 28. studenoga 2002. o definiranju olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka; Službeni list Europske unije L 328/17 od 5. 12. 2002.

¹³ Okvirna odluka Vijeća 2002/946/PUP od 28. studenoga 2002. o jačanju kaznenopravnog okvira za sprečavanje pomaganja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka; Službeni list Europske unije L 328/1 od 28. 11. 2002.

„Prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju minimalnih pravila za sprečavanje i suzbijanje olakšavanja neovlaštenog ulaska u Uniju, tranzita njome i boravka u njoj i zamjeni Direktive Vijeća 2002/90/EZ i Okvirne odluke Vijeća 2002/946/PUP; Bruxelles, 28. 11. 2023. COM(2023) 755 final 2023/0439 (COD)“¹⁴ kojim se navode sljedeći konkretni ciljevi:

- osiguravanje djelotvorne istrage te djelotvornog kaznenog progona i sankcioniranja organiziranih kriminalnih mreža odgovornih za krijumčarenje migranata
- usklađenje sankcije koje se određuju prema težini kaznenog djela
- poboljšanje doseg nadležnosti
- jačanje resursa država članica za suzbijanje i sprečavanje krijumčarenja migranata
- poboljšanje prikupljanja podataka i izvješćivanja.

Posljednji pokušaji zemalja Europske unije u rješavanju pitanja migracija pokrenuti su Paktom o migracijama i azilu, koji je predstavljen 2020., a dogovoren između Europskog parlamenta i Europskog vijeća u prosincu 2023. godine.¹⁵ Cilj je izgradnja sustava za dugoročno upravljanje migracijama i njihovu normalizaciju koji bi se trebao temeljiti na europskim vrijednostima i međunarodnom pravu. Njime se planira osigurati sveobuhvatan pristup kojim se objedinjuje politika u području migracija i azila. Također, u Paktu se navodi smanjenje broja nesigurnih i nezakonitih ruta te promicanje održivih i sigurnih zakonitih putova osobama koje žele doći u Europsku uniju raditi, kao i onima kojima je potrebna zaštita. Pakt je usvojen u svibnju 2024. i tek će se vidjeti rezultati implementacije svih usvojenih dokumenata.

Jedan od najvećih izazova državama članicama EU-a jest smanjenje propusta u kontrolama na vanjskim granicama, kao i podizanje razine učinkovitosti te provedba žurnih postupaka azila i vraćanja izravno na vanjskoj granici. Upravo nemogućnost policije da zaustavi nezakonite migrante, jer oni nakon uhićenja odmah traže azil i ulaze u dugotrajnu proceduru, jest otežavajući čimbenik u suzbijanju nezakonitih migracija i krijumčarenja osoba. Krijumčarima pogoduje takvo postupanje i bez većih problema dovode migrante do granica Europske unije, gdje se oni, nakon izražavanja namjere za podnošenjem zahtjeva za azil, puštaju da se slobodno kreću u toj državi. Migranti takav pristup koriste i za daljnja nedopuštena sekundarna kretanja sve dok ne stignu u određenu zemlju. Novom Uredbom o uvođenju dubinskih provjera državljana trećih zemalja na vanjskim granicama¹⁶ predlaže se uvođenje postupka na granici koji bi se primjenjivao na sve građane trećih zemalja koji neovlašteno prelaze granicu, a obuhvaća provjeru prije ulaska, postupak azila i, prema potrebi, brzi postupak vraćanja, čime bi se objedinili postupci koji su trenutačno razdvojeni. Taj bi postupak trebao biti brz i tijekom njegove provedbe ne bi se smatralo da je stranac ušao na teritorij EU-a.

Međutim, analizirajući navedene dokumente vidljivo je da se mjere odnose uglavnom na jačanje vlastitih kapaciteta s aspekta europskih institucija, dok se na ključna pitanja ne daje učinkovit odgovor – kako spriječiti da teret nezakonitih migracija ne podnose samo zemlje

¹⁴ Prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju minimalnih pravila za sprečavanje i suzbijanje olakšavanja neovlaštenog ulaska u Uniju, tranzita njome i boravka u njoj i zamjeni Direktive Vijeća 2002/90/EZ i Okvirne odluke Vijeća 2002/946/PUP; Bruxelles, 28. 11. 2023. COM(2023) 755 final 2023/0439 (COD).

¹⁵ Europski parlament je 10. 4. 2024. usvojio novi Pakt o migracijama i azilu.

¹⁶ Regulation (EU) 2024/1356 of the European Parliament and of the Council of 14 May 2024 introducing the screening of third-country nationals at the external borders and amending Regulations (EC) No 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 and (EU) 2019/817, Official Journal L 1356/2024, 22. 5. 2024.

članice na vanjskim granicama, kako sankcionirati i spriječiti svako nezakonito prelaženje granica te krijumčarenje i trgovanje ljudima te djelovati prema zemljama polazišta i zemljama tranzita. Jer, u suprotnom, ulaganje u graničnu policiju i infrastrukturu na vanjskim granicama nema smisla. Ako svaki migrant koji nezakonito dođe na vanjske granice ima pravo ući na teritorij Europske unije, granična policija nije potrebna. Potrebne su snažne odvraćajuće mjere koje će zaustaviti priljev nezakonitih migranata suzbijanjem krijumčarskih lanaca te znatno ubrzati sustav azila.

Promatranje migracija samo u kontekstu njihove ugroženosti u vlastitoj državi svrstava stotine milijuna ljudi diljem svijeta u tu kategoriju jer je danas svijet nesigurniji nego ikada prije, a kršenja ljudskih prava su u porastu. Istodobno se postavlja pitanje kakve su apsorpcijske mogućnosti članica Europske unije da prime sve ugrožene osobe diljem svijeta. Ako se tim pitanjima ne pristupi ispravno, migracijska će se kriza nastaviti, a vjerojatno i povećati pa se ne mogu isključiti razni sukobi i tragični događaji na granicama.

Pritisci s raznih strana (političara, nevladinih organizacija, medija) koji su išli u smjeru da svi nezakoniti migranti imaju pravo ući u proceduru azila bez obzira na način, mjesto ulaska i bez dokumenata o identitetu, uz odbijanje registracije izjavom o namjeri podnošenja zahtjeva, prouzročili su današnju situaciju i krijumčarskim skupinama znatno olakšali pristup „njihovu tržištu“. Nadalje, brojni tražitelji azila ne žele ostati u državi u kojoj podnesu zahtjev, nego sami biraju odredišta pa tako npr. migranti na mnogim granicama traže da ih se propusti jer žele ići u Njemačku. Takvo ponašanje i nepostojanje jasnih zakonskih rješenja omogućili su znatan porast krijumčarenja osoba jer su kazne, u pravilu, male, dok su uspjeh i profit u krijumčarenju i prebacivanju migranata prilično veliki.

Ako Europska unija ubrzo ne pronađe primjeren odgovor, posebno na pitanja udaljenja onih kojima je odbijen boravak na teritoriju zemalja članica, migracijska kriza bit će sve veća i izazovnija, a stanje sigurnosti će se pogoršati. Također, može se pretpostaviti da će doći do još većih podjela među državama članicama, koje su i sada vidljive.

3. NEZAKONITE MIGRACIJE

Nezakoniti prelasci državne granice među važnijim su vidljivim pokazateljima sigurnosnih prijetnji, ali i propusta u sustavu nadzora državnih granica te su u uzročno-posljedičnoj vezi i s krijumčarenjem i trgovinom ljudi, kao i mogućim kasnijim djelovanjem organiziranih kriminalnih skupina. Brojne svjetske države nemaju dovoljno kapaciteta da kvalitetno kontroliraju vlastite granice. Problemi kao što su nedovoljna sredstva, neprimjeren trening i niske plaće (s tim je povezana i moguća korupcija graničnih policajaca) upozoravaju da je učinkovita sigurnost granica moguća samo u nekoliko regija na svijetu (misli se na razvijene zemlje; Shelley, 2006). Poseban su sigurnosni izazov različiti konflikti i ratna zbivanja diljem svijeta jer mogu prouzročiti velika migracijska kretanja, koja se ne mogu zaustaviti na matičnim granicama i, u pravilu, dovode do sigurnosnih prijetnji u susjednim zemljama, a i šire. Statistički pokazatelji broja osoba zatečenih u nezakonitom prelasku, državljanstva, rute i modaliteti mijenjaju se iz godine u godinu, a uzročno-posljedično povezani su s političkim, ekonomskim i drugim pokazateljima te je teško dugoročno predvidjeti njihova buduća kretanja. Također, smjerovi kretanja i mjesta mogu se mijenjati ako policija podigne razinu sigurnosti te postane učinkovita na određenom dijelu granice.

Posebnu pozornost državnih tijela, ali i političkih aktera i javnosti u posljednje vrijeme izazivaju masovne migracije uslijed kojih veće skupine migranata protupravno prelaze državne granice, nerijetko ugrožavajući vlastiti život, što rezultira tragičnim događajima prije svega na Mediteranu. Dodatna dimenzija tog problema jest povezanost s krijumčarenjem ljudi

te su pretpostavke da više od 90 posto migranata koji dolaze u EU uglavnom koriste neku vrstu pomoći kriminalne mreže.¹⁷ Sama obilježja tog kaznenog djela i često organiziranje tzv. krijumčarske mreže na nadnacionalnoj razini nadležnim tijelima neke države može prouzročiti otežano prikupljanje informacija, a ujedno i dokazivanje u sudskom postupku činjenja takvog djela. Nadalje, događaji od 11. rujna 2001. u SAD-u te pojedini teroristički napadi u Europi pokazali su da pojedinci nezakonito prelaze državnu granicu radi skrivanja ruta putovanja i vlastitog identiteta, sve u namjeri pripremanja i izvršenja terorističkih djela.

Zapadne zemlje, pri čemu se uglavnom misli na članice EU-a, SAD, Kanadu i Australiju, tek su u drugoj polovini 90-ih godina dvadesetog stoljeća,¹⁸ kada je opseg svih vrsta migracija zaprijetio sigurnosti svake zemlje pojedinačno, ali i globalno, poduzele konkretne korake na intenziviranju suradnje policije i imigracijskih službi pojedinih država bilo multilateralnom ili bilateralnom suradnjom. Unatoč naporima, broj osoba koje su nezakonito ušle na teritorij određene države gotovo je nemoguće točno odrediti. Može se samo pretpostavljati, i to usporedbom broja uhićenih osoba, broja osoba koje su zatražile azil u zapadnim zemljama, kao i prema brojkama tranzitnih zemalja – tj. onih koje se nalaze na rutama putovanja prema zapadnim zemljama, a koje su uhvatile određen broj migranata. Ta se tvrdnja temelji na činjenicama da nadležna tijela uvijek uhvate samo dio osoba koje nezakonito prelaze državnu granicu, a poneke uhvate i više puta na ruti kretanja.

Danas bi se moglo reći da nezakonite migracije i krijumčarenje osoba predstavljaju globalnu svjetsku pojavu za čije su rješavanje posebno zainteresirane određene zemlje, ali to ne zaobilazi ni ostale pa tako ni Republiku Hrvatsku, koja se po geostrateškom položaju također nalazi uzduž smjera migracijskih kretanja iz istočnoeuropskih i azijskih zemalja prema razvijenim zapadnoeuropskim zemljama (Vukadinović, 1999:147),¹⁹ na tzv. balkanskoj ruti. Također, ta pojava djeluje na zemlje podrijetla jer iz njih uglavnom odlazi visoko-obrazovan kadar i najbolja radna snaga ili pak dolazi do masovnog napuštanja ratom uništenih područja. Najbolji primjer toga u novije je vrijeme Sirija. Ondje je tijekom šestogodišnjeg rata, koji je počeo 2011., do danas zabilježena brojka od 4,9 milijuna izbjeglica, a raseljenih je 6,1 milijun unutar zemlje od ukupno 22,8 milijuna ljudi.²⁰ Tu se posebno ističe pitanje poslijeratne obnove društva, za što će sigurno nedostajati ljudskih kapaciteta u raznim područjima.

Radi suzbijanja nezakonitih migracija i njihova smanjenja na europskom tlu, suradnja policije i drugih nadležnih tijela država razvijala se od neformalnih sastanaka do institucionalne suradnje putem tijela Europske unije – posebno Europol i Frontexa, kao i raznih nevladinih organizacija i inicijativa.

¹⁷ Migrant Smuggling Networks; Joint Europol-INTERPOL Report, Executive Summary; May 2016.: „More than 90% of the migrants coming to the EU are facilitated, mostly by members of a criminal network. These numbers are expected to increase in the future in response to control measures taken by countries along the migratory routes”; dostupno na: <https://www.interpol.int/Crime-areas/Trafficking-in-human-beings/People-smuggling>, učitano 14. 4. 2017.

¹⁸ Op.a. Početkom devedesetih i raspadom hladnoratovskih politika uočena je promjena migracijskih kretanja pa su tako na sastanku G7+SSSR, održanom 17. 7. 1991. u Londonu, jedna od točaka dnevnog reda bile i migracije, gdje je izražena rastuća zabrinutost zbog migracijskih pritisaka diljem svijeta („Migration has made and can make a valuable contribution to economic and social development, under appropriate conditions, although there is a growing concern about worldwide migratory pressures, which are due to a variety of political, social and economic factors. We welcome the increased attention being given these issues by the OECD and may wish to return to them at a future Summit.”); dostupno na: <http://www.g7.utoronto.ca/summit/1991london/communique/index.html>, učitano 15. 3. 2024.

¹⁹ „Novi imigracijski tijekovi značajno su nazočni u ovom području gdje se spaja nekoliko regija (istočno--europska, ruska, balkanska, bliskoistočna i gdje gotovo svaka od država ima problema s nekontroliranom imigracijom).”

²⁰ Vidi opširnije: Sirijska izbjeglička kriza – činjenice, dostupno na: <https://www.worldvision.org/refugees-news-stories/syria-refugee-crisis-war-facts>.

Teškoće pri pokušaju određivanja preciznih statističkih podataka o nezakonitim migracijama u Europskoj uniji, ali i diljem svijeta, možda proizlaze iz različitih metoda prikupljanja podataka i samog definiranja pojma ili pojave, pa su objavljeni i korišteni podaci uglavnom teško usporedivi.

Pitanje migracija zasigurno će biti dugoročan izazov s obzirom na stanje u pojedinim regijama svijeta (razni konflikti, globalno zatopljenje, prenapučenost određenih prostora i sl.). Migracije zapravo ne bi trebale biti sigurnosni problem jer su mnoge visokorazvijene zemlje nastale na temelju migracija te i danas predstavljaju model razvoja u zemljama gdje migranti rade i stvaraju određenu vrijednost, ujedno pridonoseći razvoju zemlje podrijetla (Dragović, 2020). Međutim, nedostaju odgovarajuća strateška, zakonodavna i operativna rješenja koja mogu zadovoljiti potrebe migranata, ali i države useljenja. Migracije postaju sigurnosni problem ako se ne poštuju zakoni i tradicija države primateljice, ako su nekontrolirane i obavljaju se putem krijumčarskih skupina gdje su i njihovi životi ugroženi.

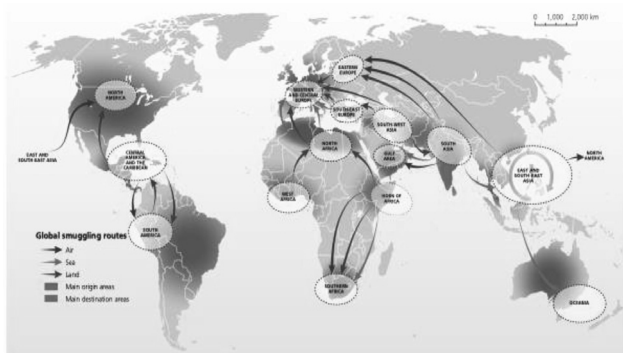
4. KRIJUMČARENJE MIGRANATA

Krijumčarenje migranata danas je globalna pojava i o tome postoji vrlo malo preciznih statističkih pokazatelja (McAulie, Laczko, 2016) uglavnom zbog prekograničnosti, teškog pribavljanja dokaza o počinjenju kaznenog djela i trajanju sudskog postupka, različitog zakonodavstva, ali djelomično i zbog nedovoljno istraženog područja. Migracijska kriza 2015. i 2016. na području Europske unije potaknula je dublje promišljanje o tom sigurnosnom fenomenu te su zbog toga Interpol i Europol, radi analitičkog pristupa tom izazovu, izradili zajedničko Izvješće o krijumčarenju migranata,²¹ istaknuvši sljedeće ključne zaključke:

- više od 90 posto migranata koji dolaze u Europsku uniju koristi pomagače, uglavnom pripadnike kriminalnih mreža
- migracijske rute su fluidne i podložne raznim utjecajima – od vremenskih uvjeta do pojačane granične kontrole
- pomagači su organizirani u slabo povezane mreže raspoređene po zemljama na ruti kretanja migranata
- krijumčarenje migranata multinacionalni je „posao” gdje počinitelji potječu iz više od 100 zemalja (članica EU-a i trećih država)
- osnovna struktura mreže uključuje voditelje koji koordiniraju aktivnosti na cijeloj ruti, organizatore na lokalnoj razini te niže rangirane pomagače
- krijumčarenje migranata je visokoprofitabilno (samo zarada u EU-u bila je 5 – 6 milijardi eura u 2015.)
- povezanost krijumčara migranata s ostalim ozbiljnim kriminalom je u porastu
- migranti koji putuju prema EU-u potencijalno su osjetljivi na radnu i seksualnu eksploataciju
- teroristi mogu koristiti sredstva krijumčarenja migranata u postizanju svojih ciljeva te postoji povećan rizik da strani borci koriste migracijska kretanja za ponovni ulazak na teritorij EU-a.

²¹ Migrant Smuggling Networks; Joint Europol-INTERPOL Report, Executive Summary; May 2016; dostupno na: <https://www.interpol.int/Crime-areas/Trafficking-in-human-beings/People-smuggling>.

Nesumnjivo će krijumčarenje osoba zbog svega navedenog predstavljati sve važniju kriminalnu aktivnost diljem svijeta te je, radi suprotstavljanja tom izazovu, potrebno uspostaviti snažne administrativne mehanizme na nacionalnoj, regionalnoj i svjetskoj razini, poboljšati međunarodnu suradnju, a posebno razmjenu informacija o počiniteljima koji djeluju na međunarodnoj razini. Upravo zato važno je pronaći načine za zaustavljanje velikih migracijskih valova prema bogatim zemljama, i to stabilizacijom i smirivanjem stanja u ratnim područjima, uspostavljanjem stabilnih i funkcionalnih država koje se brinu o svojim građanima te djelovanjem prema krijumčarima koji rade u zemljama i regijama polaska migranata.

Slika 1: Glavni svjetski pravci krijumčarenja osoba²²

Podaci UNODC-a iz 2018. upućuju na to da se krijumčarski lanci preklapaju i podupiru smjerove kretanja nezakonitih migranata od polaznih do zemalja odredišta koje su, u pravilu, zapadne zemlje s visokim ekonomskim i demokratskim vrijednostima. Iz slike je vidljivo da se migracije kreću iz nestabilnih ili slabo razvijenih područja, gdje prolaze mnoge zemlje na svom putu do odredišta. Kako bi se ostvario profit krijumčarenjem migranata, organizirane kriminalne skupine tijekom cijelog puta stvaraju male, često nepovezane kriminalne mreže koje pružaju logističku uslugu (prijevoz, smještaj, transport do granice), a i omogućuju prebacivanje preko granice. Nerijetko su iste organizirane kriminalne skupine uključene i u prihvat migranata u odredišnim zemljama, gdje često dolazi do njihova izrabljivanja i trgovine ljudima.

Podaci upućuju na to da je krijumčarenje ljudi danas visokoorganiziran i razvijen oblik organiziranog međunarodnog kriminaliteta koji zahtijeva snažan međunarodni odgovor koji, nažalost, još nije na željenoj razini jer u mnogim zemljama polazišta ili tranzita migranata ne postoje administrativni i institucionalni kapaciteti za suočavanje s tim oblikom kriminaliteta. Također, u mnogim je zemljama korupcija policijskih i drugih vladinih službenika dodatan izazov. Sve navedeno, a posebno činjenica da su zemlje polazišta migranata uglavnom razorene ratnim ili drugim sukobima, kriminalnim skupinama znatno olakšava djelovanje na tim teritorijima, čime krijumčarenje ljudi ima tendenciju porasta i u sljedećem razdoblju.

U Europskom migracijskom programu iz 2015. prioritetnom je identificirana borba protiv krijumčarenja migranata te je Europol osnovao Europski centar za krijumčarenje migranata²³ nakon odluke ministara pravosuđa i unutarnjih poslova Europske unije, koji su od

²² UNODC, Global Study on Smuggling of Migrants 2018 (United Nations publication, Sales No. E. 18.IV.9).

²³ Opširnije dostupno na: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-serious-and-organised-crime-centre-esocc/european-migrant-smuggling-centre-emsc>, učitano 28. 3. 2024.

njega zahtijevali da ojača sposobnost u pomaganju državama članicama u učinkovitijoj borbi protiv krijumčarenja migranata. Centar predstavlja platformu za razmjenu informacija i koordinaciju svojih aktivnosti u borbi protiv krijumčarenja migranata (također povezuje rad međunarodnih organizacija i Frontexa) te je u prvom Godišnjem izvješću (siječanj 2016. – siječanj 2017.)²⁴ potvrđena znatna rasprostranjenost krijumčarenja migranata u Europskoj uniji i istaknuto sljedeće:

- u 2016. identificirano je 17.459 novih osumnjičenih krijumčara migranata, što je povećanje od 24% u odnosu na 2015.
- inicirano je 2057 novih slučajeva i otkrivene 22 lokacije za krivotvorenje dokumenata u 93 „visokoprioritetna slučaja“ utvrđena je poveznica s krivotvorenjem dokumenata,
- trgovinom ljudima, krijumčarenjem droge i terorizmom.

Riječ je o prvom takvom izvješću u kojem je skrenuta pozornost na sigurnosni problem koji krijumčarenje osoba predstavlja zemljama članicama. U posljednjem izvješću za 2022.²⁵ skreće se pozornost na povezanost s trgovinom ljudima, posebno radnom eksploatacijom u raznim gospodarskim područjima, dok se u Procjeni prijetnje Europol iz 2021. upozorava na povezanost s ostalim kriminalnim skupinama.²⁶ Nedostaju jasni brojevi podaci kako bi se pristupilo daljnjim analizama na europskoj razini. Također, nedostaju jasni podaci o uhićenim krijumčarima na razini Europske unije pa bi ta izvješća morala biti detaljnija kako bi se stvorila šira slika, bez čega nema ni kvalitetnog policijskog djelovanja. Neovisno o problemima prilikom prikupljanja takve statistike, smatra se nedopustivim da Europski centar za borbu protiv krijumčarenja migranata (u okviru Europol) nema detaljne statističke pokazatelje s trendovima, analizama i planovima djelovanja na europskoj razini, ali i šire na temelju prikupljenih obavijesti.

Ipak, neke se aktivnosti poduzimaju na europskoj razini pa se tako u Ažuriranom akcijskom planu EU-a za borbu protiv krijumčarenja migranata za razdoblje 2021. – 2025.²⁷ upućuje na to da bi Europol i Frontex trebali surađivati na zajedničkom i redovitom izvješćivanju o krijumčarenju migranata, u kojem će biti zastupljene i perspektiva migracija i perspektiva izvršavanja zakonodavstva. Takav sveobuhvatan pregled krijumčarenja migranata bit će važan za procjenu utjecaja tog Ažuriranog akcijskog plana EU-a i utvrđivanje potrebnih odgovora politika.

Međutim, bilo je potrebno nekoliko godina da izvršni direktori Frontexa i Europol potpišu Zajedničku izjavu o suradnji i komplementarnosti između Frontexa i Europol²⁸

²⁴ Godišnje izvješće dostupno na: <https://www.europol.europa.eu/publications-documents/emsc-first-year-activity-report>, učitano 16. 5. 2017.

²⁵ European Migrant Smuggling Centre - 6th Annual Report – 2022; dostupno na: <https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EMSC%206%20th%20Annual%20Report.pdf>; učitano 2. 3. 2024.

²⁶ Europol, European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment (EU SOCTA) 2021.; “Approximately 50 % of the criminal groups involved in migrant smuggling were exclusively active in-migrant smuggling. Migrant smugglers are on occasion also involved in the trafficking in human beings, drug trafficking, excise fraud, firearms trafficking and money laundering”, dostupno na: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/socta2021_1.pdf, učitano 28. 3. 2024.

²⁷ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija; Ažurirani akcijski plan eu-a za borbu protiv krijumčarenja migranata za razdoblje 2021.–2025.; Bruxelles, 29. 9. 2021. COM(2021) 591 final

²⁸ Zajednička izjava dostupna na: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/europol-frontex_joint_statement_signed_31.1.2024.pdf; učitano 5. 3. 2024.

(potpisano 31. 1. 2024.) u kojoj se navodi predanost davanju prioriteta zajedničkim aktivnostima koje će:

- dalje jačati međusobnu razmjenu informacija na svim razinama, uključujući operativne informacije
- povećati zajednički operativni učinak na prekogranični kriminal, posebno na krijumčarenje migranata i trgovinu ljudima
- poboljšati čvrsto partnerstvo agencija koje odražava komplementarne uloge, sposobnosti i stručnost obiju strana te intenzivirati zajedničke sinergije prema rezultatima vođenoj provedbi međusobnih mandata, izbjegavajući udvostručenje napora, popunjavajući identificirane nedostatke i tražeći daljnje usklađivanje
- olakšati brzo zaključivanje radnog dogovora, tako da se puni potencijal koji pružaju prošireni mandati obiju agencija može u potpunosti ostvariti
- podržati razvoj novih sposobnosti, što će se posebno postići Frontexovim aktivnim doprinosom Europskom inovacijskom središtu i potporom Eurola u razvoju Europskog sustava putnih informacija i autorizacije (ETIAS) te interoperabilnosti.

Kada je o krijumčarima riječ, važno je reći da se organizatori, u pravilu, ne nalaze na samim rutama kretanja migranata, nego u sigurnim zemljama (iako ponekad u manjim skupinama djeluju u tranzitnim i zemljama odredišta), dolaze iz raznih država te ih je iznimno teško obuhvatiti tijekom provođenja operativnih aktivnosti. Tako se, u pravilu, uz migrante uglavnom hvataju krijumčari, vodiči ili drugi pomagači koji se u kriminalnoj organizaciji nalaze na dnu hijerarhije pa njihovo uhićenje ne djeluje negativno na samu organizaciju. Također, to je uglavnom povezano s činjenicom da je teško dokazati pribavljanje imovinske koristi u dokazivanju i utvrđivanju počinjenog kaznenog djela te utvrditi je li riječ o krijumčarenju osoba ili trgovini ljudima (Božić, 2015).

Pojam međunarodnog krijumčarenja osoba jest, moglo bi se reći, kriminalističko-kriminološki, a obuhvaća mnogo raznih kaznenih djela opisanih u kaznenim zakonima gotovo svih država. Pojavni oblici činjenja tog oblika kriminaliteta, osim klasičnog krijumčarenja, su raznovrsni, a kao temeljni motiv za krijumčare osoba može se istaknuti veliki profit koji takve organizacije stječu naplaćivanjem usluga od osoba koje žele nezakonito migrirati u druge zemlje te relativno mali rizik, dok s druge strane krijumčarene osobe u tome vide priliku za bolji život, tako da se može reći da među njima postoji simbioza gdje svatko profitira u slučaju kvalitetnog obavljenog posla, tj. uspješnog dolaska na odredište.

Krijumčarenje migranata sigurnosna je pojava koja djeluje u zemljama podrijetla, tranzita te u zemljama odredišta, a u svima njima ima uspostavljene kriminalne i druge strukture koje obavljaju jasno dogovorene aktivnosti kako bi migranti stigli na odredište (McAulie, Laczko, 2016).

Uz krijumčarenje osoba pojavljuju se različita kaznena djela, a posebice kaznena djela kao što su trgovanje ljudima i djecom, razni delikti nasilja prema osobama koje ne mogu isplatiti dogovoren iznos za obavljeno krijumčarenje osoba, ucjene, prevare, krivotvorenja putnih isprava, krađe dokumenata, razni carinski prekršaji, korupcija državnih službenika i dr. Kao neki od temeljnih motiva za krijumčarenje ljudi mogu se istaknuti (Dragović, 2018):

- veliki profit koji takve organizacije stječu naplaćivanjem usluga od osoba koje žele nezakonito imigrirati u druge zemlje
- krijumčarene osobe u tome vide priliku za bolji život, tako da se može reći da među njima postoji simbioza – svatko profitira u slučaju kvalitetnog obavljenog posla, tj. uspješnog dolaska na odredište

- otežano prikupljanje dokaza potrebnih za provođenje sudskog postupka te, u pravilu, blaže presude u odnosu na moguću kaznu
- osuda javnosti vrlo je blaga ili uopće ne postoji
- relativno se brzo dolazi do profita a da nije potreban prethodni kapital (posebno vrijedi za „neposredne vodiče preko državnih granica”)
- krijumčarene osobe neće prijaviti eventualna zlostavljanja tijekom tog procesa te se „neće žaliti na uslugu”.

Neovisno o navedenom, potrebno je razmotriti činjenicu da djelovanje represivnog aparata donosi samo kratkoročne pozitivne rezultate jer se djeluje na posljedicu, a ne na uzrok. Primjerice, njihovim se uhićenjem, procesuiranjem pred sudskim tijelima i deportacijom u matičnu zemlju, problem rješava samo kratkoročno, dok se povećavaju problemi na drugim sigurnosnim područjima, kao što je jačanje organiziranih kriminalnih skupina povećanom zaradom (organizirano prebacivanje ljudi preko granica, trgovanje ljudima zbog rada ili prostitucije, okretanje terorističkim skupinama i djelima i sl.). Prema tome, pristup krijumčarenju ljudima treba biti nadnacionalan te važnu ulogu moraju imati institucije koje djeluju na cijeloj ruti kretanja, dok težište aktivnosti treba biti usmjereno na zajedničke međunarodne policijske akcije kojima cilj treba biti razbijanje kriminalne mreže u što više zemalja na ruti kretanja.

Krijumčarenje migranata i trgovanje ljudima i dalje su među najozbiljnijim kriminalnim prijetnjama s kojima se suočava Europska unija, što se potvrdilo prema Procjeni prijetnji od ozbiljnog i organiziranog kriminala u EU-u (SOCTA) 2021. te su obje te kriminalne aktivnosti određene kao prioriteti ciklusa Europske multidisciplinarne platforme protiv prijetnji kriminalom (EMPACT) 2022. – 2025. godine.²⁹

U posljednje je vrijeme posebno zanimljivo to što je krijumčarenje osoba kao „posao” sve više povezano sa zločinačkim organizacijama koje su uključene u trgovinu oružjem i drogom³⁰ pa se dolazi do zaključka da se današnjem organiziranom i mobilnom kriminalu može kvalitetno i učinkovito suprotstaviti samo dobro organizirana i mobilna policija koja se brzo prilagođava novim okolnostima, što podrazumijeva kvalitetnu suradnju s nadležnim institucijama unutar i izvan zemlje. Također, u procjeni Europol o ozbiljnom i organiziranom kriminalu naznačeno je da je „krijumčarenje migranata postalo jedno od najprofitabilnijih i rasprostranjenih kriminalnih aktivnosti organiziranog kriminala u Europskoj uniji”.

Skupine organizirane radi krijumčarenja ljudi raspolažu suradnicima i određenom specifičnom logistikom u tranzitnim zemljama i u zemljama odredišta.³¹ U tranzitnim zemljama za pojedine se zadaće pronalaze „pomoćnici” (vozači, tekliči, vodiči, stanodavci), kao i krivotvoritelji dokumenata. Vodstvo kriminalne organizacije pomoćnicima dodjeljuje određene poslove iako joj, u užem smislu, u pravilu ne pripadaju. Prilikom krijumčarenja osoba za prijevoz, preko graničnih prijelaza koriste se posebno izrađeni tovarni sanduci na

²⁹ Europol (2022), European Migrant Smuggling Centre - 6th Annual Report, Publications Office of the European Union, Luxembourg; dostupno na: —<https://www.europol.europa.eu/publications-events/publications/european-migrant-smuggling-centre-6th-annual-report--2022#downloads>, učitano 28. 2. 2024.

³⁰ Gosh B.; Irregular Migration, Migration News, Volume 6 Number 1, January 1999.; također: Europol Serious and organized Crime Threat Assessment 2017., dostupno na: <https://www.europol.europa.eu/publications-documents>, učitano 23. 4. 2017.

³¹ Vidi opširnije: Migrant Smuggling Data and Research: A global review of the emerging evidence base; Migrant Smuggling Networks; Joint Europol-INTERPOL Report, Executive Summary, May 2016., dostupno na: <https://www.interpol.int/Crime-areas/Trafficking-in-human-beings/People-smuggling>, učitano 14. 4. 2017.

kamionima s ugrađenim pregradama, izrađuju se dvostruka dna na teretnim automobilima (cisternama), prerađuju bunkeri za prtljagu, a u željezničkim vagonima koriste se međuprostor krova, donje oplate željezničkih vagona i sl. te se često koriste i krivotvorene ili originalne tuđe putovnice.

Državne granice prelaze se često i pješice izvan graničnih prijelaza na kopnu, kao i preko rijeka za niska vodostaja, čamcima ili improviziranim skelama te raznim brodovima preko morskih ruta. Poslovi krijumčarenja osoba obuhvaćaju i načine pronalaženja zainteresiranih imigranata u zemlji njihova boravišta i njihovo upućivanje na određenog člana kriminalne organizacije, čime se nerijetko služe turističke organizacije i uredi za zapošljavanje, osnovani zapravo samo za prikrivanje takve djelatnosti; zatim određivanje rute i pronalaženje pomoćnika na pojedinim smjerovima kretanja, poglavito u zemljama tranzita, koji osiguravaju prihvata i privremeni smještaj krijumčarenih osoba u tranzitnim zemljama i u zemlji odredišta, opskrbu imigranata potrebnim putnim ispravama u suradnji s krivotvoriteljima, ali i korumpiranim djelatnicima za to nadležnih upravnih tijela. Te se isprave nerijetko migrantima oduzimaju na kraju puta i vraćaju krivotvoriteljima te se nakon potrebnih preinaka ponovno koriste u kriminalnoj djelatnosti.

Zabilježeni su slučajevi da krijumčarene osobe, zbog nedostatka novca za plaćanje „usluge” organizatorima krijumčarenja, prije dolaska u željenu zemlju postaju objekt iskorištavanja zločinačkih organizacija koje ih prisiljavaju na teške fizičke poslove u restoranima, tvornicama ili gradilištima tranzitnih država, a poseban oblik predstavlja prisiljavanje osoba ženskog spola na bavljenje prostitucijom.

Prihvata, raspored i uporaba imigranata u zemlji odredišta, kao i određen nadzor nad njima, dio su posebne mreže krijumčarskih organizacija koje djeluju isključivo u zemlji odredišta nezakonite migracije. Pritom se ističu posebni logistički modaliteti u odnosu na žene, koje su uglavnom bez znanja o tome namijenjene prostituciji. Znatan dio njih odaziva se u svojoj domovini na razne vješto sastavljene oglase i obavijesti o mogućnosti zapošljavanja u određenim zapadnoeuropskim državama. Dolaskom na odredište tim se ženama oduzimaju dokumenti, eventualne povratne zrakoplovne karte te se prodaju svodnicima i vlasnicima bordela koji kriminalnoj organizaciji „nadoknađuju putne troškove” koje žene potom moraju prostitucijom zaraditi i nadoknaditi. Bez poznavanja jezika i posjedovanja dokumenata, ne prijavljujući se policiji iz straha da će ih imigracijska tijela izgonom vratiti u zemlju podrijetla, bespomoćno bivaju izručene vlasnicima bordela i svodnicima (Salt, Stein, 1997). Ujedno, jedna od važnijih činjenica tog oblika kriminaliteta jest tzv. brzo prilagođivanje tržištu, tj. brz pronalazak načina stjecanja novca, žurna promjena otkrivenih smjerova kretanja i prebacivanja nezakonitih migranata u ciljne države, kao i brzo uključivanje novih počinitelja i izvršitelja nakon hvatanja i otkrivanja pojedinih krijumčara.

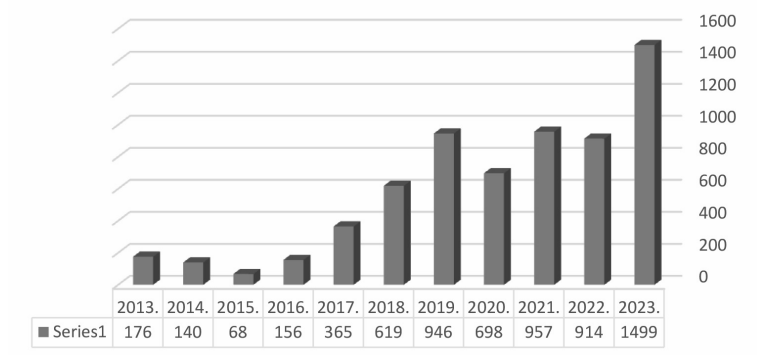
Slijedom navedenog, može se zaključiti da krijumčarenje ljudi i trgovanje ljudima predstavlja mnogo širu sigurnosnu prijetnju koja izrazito negativno može djelovati na stanje sigurnosti u pojedinoj državi, ali i na život migranata, bilježeći mnogo smrtnih slučajeva u pokušaju dolaska do zemlje odredišta.

Sve navedeno potvrđuju i statistički pokazatelji Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske koje u posljednjih nekoliko godina bilježi pozitivne rezultate u otkrivanju počinitelja kaznenih djela krijumčarenja osoba na svojim granicama. Kao posebna sigurnosna pojava ističe se podatak da je u 2023. došlo do znatnog povećanja udjela stranih državljana u krijumčarenju migranata pa je tako od 1612 prijavljenih osoba za kazneno djelo iz članka 326. Kaznenog zakona Republike Hrvatske (1499 kaznenih djela) bilo 311 hrvatskih državljana te 1301 strani državljanin. U 2022. taj je omjer bio 331 hrvatski državljanin te 443 strana državljanina. Sudjelovanje stranih državljana u krijumčarenju osoba u Republici Hrvatskoj

prvi je put bilo znakovito u odnosu na hrvatske državljane u 2018. (459/168), gdje se posebno ističu državljani susjednih država.

Koordiniranim djelovanjem svih sastavnica policijskog sustava, ponajprije granične i kriminalističke policije, ali i ostalih dijelova sustava te pojačanim djelovanjem na europskoj razini Republika Hrvatska postala je prepoznata kao zemlja s najučinkovitijim rezultatima u suzbijanju te pojave. Od svih podataka vezanih uz krijumčarenje migranata koji se prikupljaju na razini Europol, Hrvatska participira s 35% učitanih podataka. To znači više od trećine svih operativnih podataka vezanih uz krijumčarenje osoba na razini Europske unije. Slijedom toga, u 2024. osnovana je operativna skupina „ZeBRa“, pod vodstvom Republike Hrvatske, u kojoj će biti i sjedište. Cilj je provesti kompleksna kriminalistička istraživanja koja razbijaju uhodane kriminalne skupine koje djeluju u više zemalja, odnosno usmjeravanje takvih postupanja prema metama visoke vrijednosti – organizatorima zločinačkih udruženja (konferencija za medije u Ravnateljstvu policije, 8. 3. 2024.).³²

čl. 326. KZ RH

Grafikon 1: Ukupan broj uhićenih krijumčara migranata³³

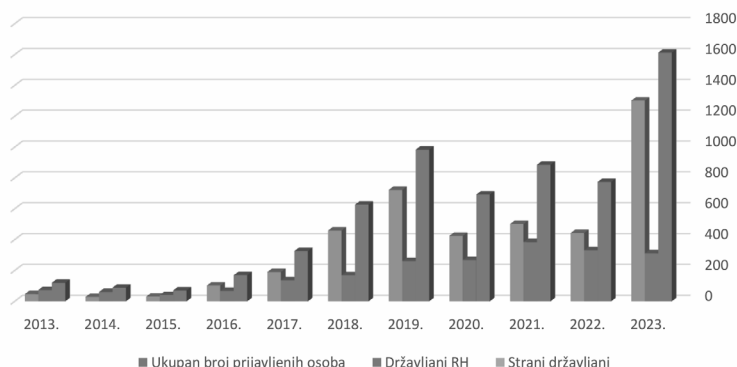
U posljednjih deset godina evidentirano je čak 6538 slučajeva krijumčarenja migranata, a zamjetno je veliko povećanje slučajeva koje je počelo 2017., dok se posljednjih godina bilježe kontinuirano velike brojke tih kaznenih djela. Ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju 2013. te u schengenski prostor 2023. zasigurno je utjecao i na povećanje interesa organiziranih kriminalnih skupina za krijumčarenja ljudi preko njezina teritorija. Prema podacima za prvih šest mjeseci 2024.³⁴ vidljiv je nastavak trenda i daljnji porast krijumčarenja ljudi pa je tako evidentirano 936 kaznenih djela, što je povećanje u odnosu na šest mjeseci 2023. od 75,6%.

³² Opširnije dostupno na: <https://vlada.gov.hr/vijesti/bozinovic-od-2016-godine-do-danas-hrvatska-policija-je-uhitila-vise-od-osam-tisuca-krijumcara-i-pomagaca/42078>, učitano 15. 7. 2024.

³³ Predmetni statistički podaci ustupljeni autoru.

³⁴ Podaci dostupni na: <https://mup.gov.hr/pristup-informacijama-16/statistika-228/statistika-mup-a-i-bilteni-osigurnosti-cestovnog-prometa/283233>, učitano 23. 7. 2024.

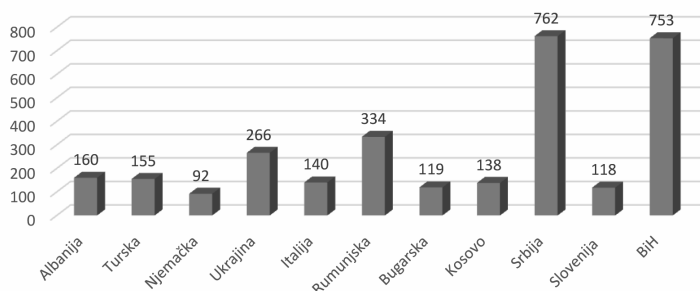
čl. 326 prema državljanstvu počinitelja

Grafikon 2: Odnos stranih i domaćih počinitelja kaznenog djela krijumčarenja migranata

Posljednjih godina evidentno je povećanje stranih državljana koji su sudjelovali u krijumčarenju osoba, među kojima se ističu državljani Srbije te Bosne i Hercegovine, što upućuje na činjenicu da u tim zemljama postoje jaki krijumčarski lanci, koje nerijetko vode osobe podrijetlom iz Azije ili Afrike. Taj trend traje od 2016., a u 2023. bila je golema razlika između stranih i domaćih državljana u počinjenju tog kaznenog djela.

Državljanstvo krijumčara

Grafikon 3: Najzastupljeniji strani državljani uhićeni zbog krijumčarenja

5. ZAKLJUČAK

Rješavanje problema nezakonitih migracija i krijumčarenja osoba postao je jedan od glavnih ciljeva zemalja Europske unije, ali i drugih demokracija diljem svijeta. Jedan od načina da se s tim fenomenom izađe na kraj, osim učinkovite kontrole granica, jest stvaranje učinkovite globalne međunarodne politike povratka, uključujući i sporazume o ponovnom prihvatu. Potrebno je usvajanje obvezujućih dokumenata na razini Ujedinjenih naroda.

Učinkovita kontrole granica i jačanje njezine sigurnosti ne smiju biti primarno promatrani kao način zaustavljanja krijumčarenja osoba, nego se sva nadležna tijela, kako policija tako i druge službe i agencije, moraju aktivno uključiti u suzbijanje svih nezakonitih

radnji, čime izravno i neizravno jačaju sigurnost na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Nužno je uspostaviti učinkovite sustave kontrole boravka i rada migranata radi suzbijanja trgovine ljudima i zloupotrebe migranata u ciljnim zemljama. To je moguće jedino kvalitetnom suradnjom, razmjenom informacija na nacionalnoj i međunarodnoj razini te snažnim povjerenjem među raznim agencijama nadležnim za ta pitanja. Tek zajedničkim analiziranjem sigurnosnih rizika i izradom obuhvatnih mjera izbjegavanjem parcijalnog pristupa može se omogućiti povoljna razina sigurnosti na svim područjima, od suzbijanja nezakonitih migracija, krijumčarenja osoba do sprečavanja ostalih oblika prekograničnog kriminala.

Građani i vlade zemalja mogu se osjećati sigurno samo ako se nove vanjske granice učinkovito kontroliraju i štite od neželjenih ljudi, robe i prijetnji, čime se jača i stanje unutarnje sigurnosti. To zahtijeva filozofiju uzajamnog povjerenja kao ključnu ideju u uspostavi i razvoju sigurnosnog sustava među političkim elitama, građanima i agencijama koje obavljaju poslove nadzora granica. Krijumčarenje ljudi ozbiljna je sigurnosna prijetnja, mnogo šira od samog kaznenog djela, a zahtijeva sveobuhvatan pristup i međunarodnu suradnju u borbi protiv te nezakonite aktivnosti. To uključuje jačanje zakonodavstva i provedbe, poboljšanje nadzora granica i snažnu suradnju različitih sigurnosnih agencija i međunarodnih partnera.

Osobe koje žele nezakonito ući u razvijene zemlje, zbog ograničenja ulaska, plaćaju takve usluge koristeći pritom postojeće kriminalne organizacije, ali i novoosnovane koje se isključivo bave krijumčarenjem osoba u razvijene zemlje, pritom im se potpuno prepuštajući. Gotovo nijedno područje kriminaliteta u današnjem svijetu nema tako organizirano činenje kaznenih djela i prijetnju velikoj skupini ljudi u određenom trenutku kao krijumčarenje osoba na međunarodnoj razini. To se može iskazati prijetnjom životu migranata tijekom puta, ali i prijetnjom uspjehu tog puta koji je uglavnom skupo plaćen pa je kriminalnim skupinama potrebno nadoknaditi troškove bilo prisilnim radom migranata ili čak prisilnim radom njihovih obitelji u polazišnim zemljama.

Današnje aktivnosti ponajprije zapadnih vlada, samim tim i policijskih službi, orijentirane su prema izgradnji strategija za borbu protiv organiziranog krijumčarenja osoba i u preventivnom i u represivnom smislu. Međutim, zajedničke aktivnosti na međunarodnoj razini i dalje se uglavnom svode na zaustavljanje migracijskih kretanja, dok su konkretne zajedničke akcije radi suzbijanja krijumčarskih mreža na globalnoj razini još nedovoljne. Ne može se umanjiti uspjeh donositelja odluka (pa i javnosti) koji su ipak prepoznali opasnost te pojave podizanjem razine učinkovitosti policijskih akcija, ali porast tog kriminaliteta na svim stranama svijeta upućuje na to da postojeće mjere i aktivnosti nisu dovoljne. Suzbijanje krijumčarenja ljudi izravno je povezano sa stanjem ukupnih migracijskih kretanja diljem svijeta, pa tako i nezakonitih migracija. Potreban je sveobuhvatan pristup mnogih tijela na nacionalnoj i međunarodnoj sceni, kako na preventivnom tako i na represivnom planu. Bez djelovanja prema uzrocima migracija one se neće smanjiti te je potrebno tražiti nova rješenja koja moraju uvažiti potrebe za radnom snagom i normalne poslovne migracije.

Isto tako, prilikom planiranja svih mjera potrebno je uzeti u obzir da se sigurnosno stanje u mnogim dijelovima svijeta svakim danom pogoršava i da se mogu očekivati sve veća migracijska kretanja prema razvijenim zemljama, a posebno prema SAD-u i Europskoj uniji, koja će, u pravilu, biti protivna zakonodavnim rješenjima te samim time usmjerena prema organiziranim kriminalnim skupinama za krijumčarenje ljudi.

Potrebno je snažnije djelovanje zapadnih zemalja prema zemljama podrijetla i tranzita, i to ne samo policijskim djelovanjem nego i osnaživanjem svih kapaciteta (od ekonomskih do demokratskih) kako bi se smanjio broj osoba koje napuštaju određena područja. Pritom bi veliku ulogu mogli odigrati i Ujedinjeni narodi, ali, nažalost, u današnjem je svijetu uloga UN-a svedena na marginu. Europska unija trebala bi snažnije koordinirati međunarodnu ekonomsku pomoć s ostalim europskim politikama te na temelju zajedničkog djelovanja i suradnje odlučivati o razini i visini ekonomske pomoći određenim zemljama.

LITERATURA

1. Bartoszewicz, M., G. (2016). Festung europa: securitization of migration and radicalization of european societies; AUC Studia Territorialis 3-4(2), 11–37.
2. Božić, V. (2015). Krijumčarenje ljudi i trgovanje ljudima u hrvatskom kaznenom zakonodavstvu i sudskoj praksi (analiza stanja *de lege lata* uz prijedloge *de lege ferenda*), Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta Rijeka, 36(2), 845–874.
3. Collett, E. (2015). Big Business of Smuggling Enables Mass Movement of People for Enormous Profits; 15. 12. 2015., Online Journal: Migration Information Source, <https://www.migrationpolicy.org/article/big-business-smuggling-enables-mass-movement-people-enormous-profits>, učitano 11. 3. 2024.
4. Dragović, F. (2018). Sigurnost europskih granica i migracije, Jesenski & Turk, Zagreb.
5. Dragović, F. (2020). Oaza mira u nemirnom okruženju, Glas Slavonije, Magazin.
6. Dragović, F., Mikac, R. (2017). Masovne migracije: izazovi, posljedice i put naprijed, FOSS, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Centar za međunarodne i sigurnosne studije, god. 1, br. 1, 2017.
7. Dragović, F. (2020). Migracijska kriza nakon 2015. godine, Institut za sigurnosne politike, prosinac 2020, Number 010, dostupno na: <https://insigpol.hr/policy-analize/>.
8. Gosh, B. (2017). Irregular Migration, Migration News, Volume 6 Number 1, January 1999.; također: Europol Serious and organized Crime Treath Assessment 2017.
9. Marenin, O.; Challenges for Integrated Border Management in the European Union, p. 15, Geneva Centre for the democratic control of armed forces, Occasional Paper – No 17.
10. McAulie, M., Laczo, F. (2016). Migrant Smuggling Data and Research: A global review of the emerging evidence base; Danaí Angeli and Anna Triandafyllidou: Europe, p.115, International organization for Migration, Geneve.
11. Salt, J., Stein, J. (1997). International Migration 1997/35 No 4, Migration as a Business: The Case of Trafficking.
12. Shelley, L. (2006). Border Issues: Transnational Crime and Terrorism, str. 255–271.; in Caparini, M., Marenin, O.; Borders and Security Governance – managing borders in a globalized world, DCAF, LIT Verlag, Zurich, 2006.
13. Tadić, J., Dragović, F., Tadić, T. (2016). Migracijska i izbjeglička kriza – sigurnosni rizici za EU, Policija i sigurnost (Zagreb), 25(1), 14–41.
14. Vukadinović, R. (1999). Sigurnost na jugoistoku Europe, Interland, Varaždin.

Ostali izvori

1. World Migration Report 2020, IOM, 2019, dostupno na: https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2020.pdf; učitano 4. 12. 2023.
2. New York Declaration for Refugees and Migrants; dostupno na: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_71_1.pdf;
3. Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration; dostupno na: <https://www.iom.int/resources/global-compact-safe-orderly-and-regular-migration/res/73/195>.
4. UNODC – United Nations Office on Drugs and Crime; dostupno na: <https://www.unodc.org/toc/en/crimes/migrant-smuggling.html>
5. Texas House of Representatives, Committee Report (Substituted) Border Security, 10. 3. 2023. dostupno na: [https://capitol.texas.gov/tlodocs/88R/analysis/html/SB00600S.htm#:~:text=\(e\)%20Provides%20that%20an%20offense,the%20first%20degree%2C%20punishable%20by.](https://capitol.texas.gov/tlodocs/88R/analysis/html/SB00600S.htm#:~:text=(e)%20Provides%20that%20an%20offense,the%20first%20degree%2C%20punishable%20by.)
6. Međunarodni ugovori; Narodne novine 14/2002.
7. Direktiva Vijeća 2002/90/EZ od 28. studenoga 2002. o definiranju olakšavanja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka; Službeni list Europske unije L 328/17 od 5. 12. 2002.

8. Okvirna odluka Vijeća 2002/946/PUP od 28. studenoga 2002. o jačanju kaznenopravnog okvira za sprečavanje pomaganja neovlaštenog ulaska, tranzita i boravka; Službeni list Europske unije L 328/1 od 28. 11. 2002.
9. Prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju minimalnih pravila za sprečavanje i suzbijanje olakšavanja neovlaštenog ulaska u Uniju, tranzita njome i boravka u njoj i zamjeni Direktive Vijeća 2002/90/EZ i Okvirne odluke Vijeća 2002/946/PUP; Bruxelles, 28. 11. 2023. COM(2023) 755 final 2023/0439 (COD)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023PC0755>
10. Pakt o migracijama i azilu, dostupno na:
<https://www.europarl.europa.eu/news/hr/press-room/20240408IPR20290/parlament-dao-konacno-odobrenje-za-novi-pakt-eu-a-o-migracijama-i-azilu>.
11. Regulation (EU) 2024/1356 of the European Parliament and of the Council of 14 May 2024 introducing the screening of third-country nationals at the external borders and amending Regulations (EC) No 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 and (EU) 2019/817, Official Journal L 1356/2024, 22. 5. 2024.
12. Migrant Smuggling Networks; Joint Europol-INTERPOL Report, Executive Summary; May 2016.: "More than 90% of the migrants coming to the EU are facilitated, mostly by members of a criminal network. These numbers are expected to increase in the future in response to control measures taken by countries along the migratory routes"; dostupno na: <https://www.interpol.int/Crime-areas/Trafficking-in-human-beings/People-smuggling>.
13. UNODC, *Global Study on Smuggling of Migrants 2018* (United Nations publication, Sales No. E.18.IV.9).
14. Europol, European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment (EU SOCTA) 2021, dostupno na:
https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/socta2021_1.pdf.
15. Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija; Ažurirani akcijski plan EU-a za borbu protiv krijumčarenja migranata za razdoblje 2021. – 2025.; Bruxelles, 29. 9. 2021. COM(2021) 591 final.
16. Zajednička Izjava dostupna na:
https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/europolfrontex_joint_statement_signed_31.1.2024.pdf; učitano 5. 3. 2024.
17. Europol (2022), European Migrant Smuggling Centre – 6th Annual Report, Publications Office of the European Union, Luxembourg; dostupno na:
<https://www.europol.europa.eu/publications-events/publications/european-migrant-smuggling-centre-6th-annual-report--2022#downloads>.

Abstract

Filip Dragović*

Smuggling of People – A Powerful Aspect of International Organised Crime

In the modern global context, smuggling of people and illegal migration represent a serious challenge for both the international community and the national level, threatening the security, human rights and stability of societies around the world. Today, migration is often motivated by economic reasons, political instability, conflicts, or natural disasters in the countries of origin. Given the absence of legal possibilities, many migrants pay organised criminal groups to reach the countries of destination. Statistical indicators point to an increase in criminal offences of human trafficking, as well as to the increased efforts of vulnerable countries in combating this phenomenon. The smuggling of persons today represents a dangerous criminal activity of transferring persons across state borders, with the aim of achieving financial gain or mistreatment and abuse of migrants. Criminal networks and smugglers offer transport and crossing of the borders to individuals who do not have access to legal migration routes and often exploit the vulnerability of migrants, promising them safe passage and a better life while actually exposing these people to danger, exploitation and abuse.

Keywords: smuggling of people, illegal migration, migration, security.

* Filip Dragović, PhD, Institute for Security Policies, Zagreb, Republic of Croatia.